

МОЈАТА ГЕНЕРАЦИЈА ДЕЦА ОД ЛЕШОК ВО МОИТЕ СПОМЕНИ

Секаање на моето убоо детињство у Лешек

Овој текст: Секаање на моето убоо детињство у Лешек, се обидов да го напишам на дијалектот и изговорот, како што го слушав и каков што се зборуваше во Лешок кога бев дете и сметам дека е корисно за младите генерации, за читателите, кои не се од тетовскиот крај, како и за идните генерации, кои се образуваат на современ литературен македонски јазик, да се запознаат барем малку со автентичниот говор, кој се зборуваше во Лешок во втората половина од минатиот век.

Денес е недела, 27 март 2005 година. Јас сум во Скопје. Седам на балконот во мојот стан во Аеродром и пијам кафе, кое ми го свари мојата жена Славица односно Митејца, како што ја викаше мајка ми Јорда, баба ми Цвета, стрина ми Џобејца, стрина ми Борејца и др. лица од Лешок.

Седам на столот, го читам денешниот дневен весник Дневник. Читам во весникот, но, очите и мислите ми одат кон Шар Планина, Љуботен, Плоча и Три воде, кои се белеат со снег и многу добро се гледаат од мојот балкон, кој е од страната на Булеварот Јане Сандански, спротивно на Веро. Седам така, го пијам кафето, весникот го држам во раце и задлабочено „читам”, а мислите ми шетаат на многу места, но, најповеќе во Лешок и во моето детинство.

Денес сакав да сум во Лешок, но, само Јас и Господ знаеме зошто сум на балконот, а не сум во Лешок. Сигурен сум дека по некоја година и врапчињата ќе дознаат што се се случувало во односите со моите во потесната фамилија од 18 Септември 2001 година до Март 2005 година во Лешок и околу Лешок.

Го земав рачниот компјутер, Лап-Топ, пред мене, го отворив и почнав да пишувам на Лешечки дијалект. Види Речник на Лешочки зборој (стр.901-910-извор: ред.бр. 1); (стр. 333 - 339 -извор: ред.бр. 2) и (стр. 209 - 213 - извор: ред.бр. 8).

Се родиф у Љешек от мајка Јорданка от Јанчиште и татко Жифко Спироски от родот Лалоши. Стари кумој от Слатина, ни са Горо Божиноски со синојте Косте, Борко и Олга, кој са со потекло от родот Кујој от Љешек. Они ми го даље моето име Митко. Крстен сум у црквата у Љешек, откако прошле 40 д,ној. Името ми го даље по Миткота Блажевски Прнџо от Варвара дека поал млогу убоо, а Госпот даде и ја да поем убоо ка него.

Мие смо ем стари кумој на браќата: Стојан, Драган, Крсто, Симо и Анѓа од родот Марчееј од Жилче. Кумството било на Гавро, брат на баба Цвета, ама дека он умира кумството било пренесено на баба. Таке, тато и мама им ги крстиле децата од Стојан, по име Живко, Живка и Бранка, а аџо ги крстиле децата на Драган, по име Мирко, Гоко и Бошко.

Воденчарот Весо од Такарој увек ме викаше куме, кумче, кумбара, кумбарче, ама, не знаем по старо како смо кумој. И синојте на кум Весо, Драган и Никола Петровски, ме викаја куме, а куме ме викаја и Николица со син је Винко.

Људите у Љешек и от другите места у Полог ме викаат Мите, а некој Мите Кумита или Мите Графче. Млогу људи у Љешек ги викафмо со надимиња: Каша, Коринка, Тиквар, Гравче, Попара и др.

Цело мое детињство го пројдоф у Љешек, све дур не завршиф економски факултет у Скопје у 1973 година, когај се запослиф у Служба на општественото книговодство на РМ-Централа у Скопје. Попосле работоф у Министерството за финансие-Управата за јавни приходи на РМ, а д,наска работам у моата фирма Тим Консалтинг от Скопје. Пишуев написи у новине и у појке списанија у Македонија, Србија и Хрватска за даноците у Македонија, а написаф и две книге за даноците на кој се потпишуеф под име Митко Спироски - Љешочки. (извор: ред. бр. 9 и 10).

Додатокот ЛЕШОЧКИ на моето презиме го внесуаф од гољемата љубоф кон родното село, а сакаф моата Јубоф за Љешек да остане у вечен спомен. Таке у тој момент от Господа ми дојде и помислиф најл,сно и најубо да му се одд,лжим на моето родно место и на мојте родители и фамиљиата Спироски и родот Лалошои-Главинои-Византијци от Љешек.

По неколку године се ожениф со Славица от мијачкиот рот Куљафкои от Папрадиште и Госпот ни даде дете Огнен и дејче Искра.

Откогај се ожениф, па, све до д,наска ја идем у Љешек.

Когај не сум у Љешек, паметот млогу пута ми иде у Љешек. И когај спием, Ја, с,нуем, само с,ној от људи, места и случке кој са от Љешек.

Моата жена Славица мама га викаше Митејца. Таке га викаја и баба Цвета, нина Џобејца, нина Борејца и другите постари људи от Љешек.

Најпрво отидоф у школото у Љешек у мојот клас когај беф мау. У училницата ги гледам свите деца и дејчиња, а пред ниф га гледам учителката Рада Симоска от Тетоо. Ги видоф и учителькете Јелица от Гољакот у Љешек и учителката Виолета от Тетоо. До мене у задњата клупа, мие га викафмо магарешка клупа, го гледам како седи Душан-М,зарак или Душан-Праник, со него бефмо комшие и најдобри другари. Мене ме викаја Мите-Кумите, а некој ме викаја Мите-Графче. Пред мене ги гледам Раде-Чалам и Крсте Бало, а понапред у прва клупа седи Александар-Сане-Биробабино и Делко-Штат. У другиот рет от лево ги гледам и Тодор-Капунка, Боре-Аљаља, Тодор-Грне, Рада-Цврчка, Дафинка- Маџа, Цвета-Цуља. У редот от десно ги гледам Ристо-Налја, Бошко-Шуко, Стојко-Васејчин, Петре-Пирајче от Слатина, моата братучеда Рада, Перса-Плачка от Слатина, Дафинка от Мисајлој и Дафинка от Станкој, потоа га гледам и Васка-Кунда, Трајче-Андон, а погледот и мисљете највише ми останаја кеј Џане от милиционерот највеселото и Иљо-Еда најмирното дете от нашиот клас. Џанета и Иљота Госпот ги зеде најпрво ниф. Нека им је л,сна земја и нека им је вечна слава.

Попосле отидоф и кеј децата у другите класој и прет мене беа сликете от класојте на Чече и Апо. У Љешек свекое помалоо дете ако има постар брат или братучет, го вика Апо. Со Чече га ословуем-га викаф постарата сесра Милица, а таке га викаја и мојот прф братучет Борче и првата братучеда Рада. У Љешек свекое помалоо дете ако има погољема сесра или братучеда га викаја Чече. (стр. 138 - 148 - извор: ред.бр. 8) и (стр. 85 - 91 - извор: ред.бр. 3).

Таке, шетаф нис млогу места у Љешек. Отидоф прво у куќете у Старо маало илија Бакар Маало от кеј је и мојот свештенички рот Лалошои, кој је најстар рот у Љешек, а от овја рот тима лозинка у Непроштене и у Слатина. У Непроштене отишал за домазет Лефко и таке се раширила лозинка и у Непроштене, а у Слатина за домазет отишал Бильбиль и таке се раширила лозинка Дамјаној у Слатина. От нашиот рот Лалошои у Љешек д,наске има појке фамилије: Спироски, Попоски, Попој, Д,мјаноски, Јастрески, Ончески, Симоноски, Ацески, Пауноски, Коцески и други фамилије, а от сојот Лалошои у Непроштене д,наске постоат фамиљиите: Богдановски, Зафировски, Исајловски, у Слатина има лозинка Дамјаној и други (стр. 344-552- извор: ред. бр.1).

Идеф таке от куќа у куќа и у Тенеке Маало, а отидоф и долје у Долно Маало. Идеф таке от место до место, от чуек до чуек и таке дојдоф и до: Костоо, Бучејца, Бања, Форчео меанче, Каље, Стар Манастир, Тумба, Млака, Бельимен, Коштање, Леске, Гушаец, Бафче, Карапанџоски љиваде, Солишта, Загратско, Срански дол, Морска врба, Гладница, Првини мост, Прва Прескакалица, Кајчеец, Збирало и млогу други места у Љешек((стр. 57 - 60 - извор: ред.бр. 1).

(Фото: Митко Спироски/ M.C/, Бетонските чешми со корита за перење алишта и черги на Костоо во Лешок во 2004 г.)

(Photo: Mitko Spiroski/M.S/, Concrete fountains with washtubs clothe and rags-Kostoo, Lesok in 2004)

Со мисльете отидоф кеј постарите људи от Љешек ја што сум ги гледал и се сеќаам на ниф или сум чул за некој от ниф от старите људи.

Најстари људи от Љешек на кој се сеќаам беа: баба Менуша- Попадиа, што живеше 100 године, па, на баба Јасрејца, дедо Атанас, дедо Тоде-Гуде и други људи.

За едно колјено помлади от ниф се сеќаам на: баба Цвета-Трпчејца, коа живеше 90 године, па, после баба Мильана, баба Спасена, баба Евра и дедо Јане, баба Симчејца и дедо Симче-М,зараќ, баба Иљојца, баба Андројца и дедо Андро, дедо (поп) Гиго, дедо Софро, баба Блажејца и дедо Блаже, дедо Ангелко, баба Златаница и дедо Златан-Циљо, баба Драганица от Пауновој, баба Тодејца и дедо Тодеја кој живеја под Мазаракој, баба Симчејца и дедо Симче-Мула, баба Митрејца и дедо Митре-Гаџо, баба Матојца и дедо Мато до школото, баба Давитица и дедо Давит, баба Митана и дедо Јоан, дедо Зако-Момир, дедо Горе-Паша, дедо Боро-Коко, дедо Ристо -Катин, дедо Столье Скуко, дедо Ангелко Ќапељан, баба Риска-Петрушица, дедо Раде- Гуља, дедо Весо-Кумбара, воденчарот, дедо Мито-Јасреф и баба Митојца, дедо Мито -Кујо со офцете, дедо Никуш-Аљаља со воденцата на Гушаец на Река, баба Симојца и дедо Симо Сандара, дедо Форче-Цинџар, дедо Андре-Качо, дедо Недељко-Гољак, а се сеќаам и на баба Магда и Дедо Пеџо, баба Матојца и дедо Мато, дедо Кузман и баба Кузманица, дедо Иван от Гигој сите от Долно Маало и др.

(фото: Илија Јастревски, баба Јасрејца (Фота Акоа Поповска), жена на Јасре Поповски, на чеза со ќерката Вита, Лешок, 1959 (-извор ред, бр, 5)
 (photo: Ilija Jastrevski, grandmoter Jasrejca (Fota Acoa Popovska), Jasre Popovski's wife, buckboard with the daughter Vita, Lesok, 1959 (sources: No.5)

Баба Риска од Ќапункој местеше исчашени коске, и мене у пето одељение когај паднав и га искришиф и исчашиф десната рука, она ми га завитка со волна серајна и ми га врза со шамија.

Баба Цвета пак на млагу деца им баеше от уплаф, стерс, д,ткање, мочање у гаќе. Двете бабе ова го праја бес паре, а људите што доаѓаја и даваја на баба: локум, каве дифка, карамеље, бомбоне, наполитанке и др.

Кеј нас дома доаѓа и баба Султана и дедо Тоде от Јанчиште. Баба Султана беше дејка от Варвара от родот Глајној, а дедо Тоде беше от родот Котлинци от Јанчиште (стр.825-847 - извор: ред.бр. 1).

Исто таке, кеј нас дома доаѓа и двете сесре на баба Цвета кој беа от родот Петкои или Ачиини от Непроштене. Баба Јорданка и баба Стојанка беа мужени у Теарце. Млогу пута кеј нас на чардак доаѓаше и аџо Стојан од баба Менча, треќата сесра на баба, заедно со негоата нееста нина Ботка Танева от Скопје, а даоѓа кеј нас и аџо Божин, аџо Тодор и аџо Гоко синој от дедота (поп) Гигота, Делко от аџота Гокота и свите они беа пресељени и живеаја у Скопје и у Горче Петроф.

Се сетиф на млогу ситуације и случке от игрете кој ги играфмо кај деца. Мушките деца играфмо топка, рипафмо у трк и от место, на едан и трискок, у даљечина и у вис. Највише играфмо у Костоо, Бучејца, Млака и попосље и на играљиштето у Пефчина. Мие децата играфмо челик, длга магарица, се васафмо, играфмо на фанта со паре, се гаѓафмо со пиштоли и пушке дрвени, се љукафмо со орае и со пиштоој-џамлије, фрљафмо лук и стрела, се вузгафмо на снек со сличуге и со сање от кеј Кањето, по путот од Бања, Костоо, Бучејца и све до Збирало(стр. 31-35 - извор: ред.бр. 3).

(Челик, Омилена детска игра во моето детство, направен од дрво од дрен)
(Celik, Favourite child's game in my childhood, it is made of wood of cornel)

Поголјемите дејчиња и дејке сваки д,н у иќиндиа идеа со земјени стомничиња со дуљче да нацрпат кисела вода на Бања, а ниф ги закачаја беќарите кој беа на Бучејца, Костоо и Бања.

Когај беф мицо дете идефмо у Млака и тамо беа ливаде и ги пасефмо кравете, посље неколку године мојте родители га искиризмија ливадата и посадија лозје, а садефмо и лубенце, дине, тикве, ченка, патлижани и др. Когај беф средна школа у Млака посадифмо јабуке, орае, коштање, круше, сливе, мушмуље, а когај завршиф факултет по неколку године у Млака имафмо и трмке и ваѓафмо мет.

У љето се купефмо у бунари у Лешечката река кеј Гушаец, Бафче и Солиште. Дејчињата највише играја народна, дама, џамија, рипаја со павит, а попосље и со ластик, а играја и млогу други игре.

У Лешек, и у млогу други места на крстените имиња на људите им се додаваат прекари- надимиња. Ова појке се случуе кеј мушките деца и људи, а млогу помалку кеј дејчињата и женете.

Мие, Љешаните нашето село го викафмо Љешек, а таке го викаја и људите од другите села. Љешек го добил името по дрвото Леска, зашто у Љешек има млогу Љешници и две места-топоними ги викамо Леске (стр. 57-60- извор: ред. бр. 8).

Људите от другите села не викаја Љешани, а некој, па на мајтап не викаја ЉЕШАНИ - ПУПУНЦИ, по врапката пупунец со црвени пердуфчиња со дл,г кљун и со голјем и широк црвен уљ на главата.

(По птицата Пупунец (Upipidae), нас луѓето од Лешок не викаа: ПУПУНЦИ)
(By bird Pupunec (Upipidae), the peoples from Lesok to name us: PUPUNCI)

Млогу људи от другите села не викаја ЉЕШАНИ-ГУШЕЉАНИ. Таке не викаја зашто млогу људи от Љешек имаја здебељени и голјеми гуше. Погољеми гуше имаја некој мужи и некој жене. Таке, се ширеше едан најстински лаф. Се родило некое дете и когај го купење и повиаље, старите људи виделе дека детето немало погољема гуша, како кеј други деца. Бабата била млогу засекирана дека детето немало голјема гуша и рекла: Господе, да му дадеше гуша барем колку едан љешник. Гуше имаја људи от Љешек (вујна Јоанчејца, Благуњ од Тенеке маало и др. људи) и от Слатина (Небија, што ни копаше лозје).

На чуекот и на негоото име му се стават разни прекари кој го оцртуеше него-виот сим, сурат и други негој особине, како родофски и фамилиарен прекар и т.н.

(Чатал, игра за деца, врзувавме жила од внатрешна гума од камионот на адо Иван Пауновски)
(Catal, games of children with inneer tube at uncle Ivan Paunovski)

Најмлогу се додава прекар от родот подалјчен или поноф от кој потекнуе чуекот: Гркој, Такара, Циљо, Коринка, Ќапунка, Гуља, Мазарак, Мисајлој, Станчеј, Попоски, Попоф, Лалошој, Ончеф, Спироф, Трпчеф, Јасреф, Д.мјаноф, Пауноф, Џарлоф, Симоноф, Китаноф, Милошоф, Цинцар, и др.

Има млогу прекари на фудбалери, јунаци, политичари и др. от времето у кое е даден прекарот: Жмара, Диџи, Бељин, Генто, Куци, Кумита, Чомбе, Сантрач, Чоп, Мелиќ. За Прекари и ословувања види (стр. 138 - 148 - извор: ред.бр. 8) и (стр. 85 - 91 - извор: ред.бр. 3).

(Првиот фудбалски клуб од Лешок, 24 септември 1949 год. играл во првата зона од Тетовската околија со екипите од Течарце, Вратница, Глоги, Непроштене и Ратае),фото Спасо Милосавлевски
(The first football's club -Lesok, 24 September,1949, it played in the first area of Tetovo's surroundings with the team of Tearce, Vratnica, Glogi, Neproshteno and Ratae),photo: Spaso Milosavlevski

Сите фудбалери имаат прекари. Седат од десно: Перо Серсен, Љубо-Иљов и Петре-Малиќ, стојат од десно: Петре-Јасреф, Јове-Аљаља, Бого-Гуља, Ладе-Кујо, татко ми: Живко-Меке, Ане-Чика, Боре-Спирин, Бого-Гуља, Душан-Каша и Косте-Скуко).

Прва фудбалска **утакмица** Лешок игра у првото коло от Тетовската околија со Глоги на 11.09.1949 година и изгубил со 1:0. Ова је објавено у новината Шар од Тетово (извор: ред. бр. 3).

Првата фудбалска **победа** Лешок извојуал у третото коло од Тетовската околија на 25.09.1949 година (недеља), когај го победил Непроштене со 3:1.

Играње фудбал га продолжија новите генерације от Лешок од 1961 до 1971 у Фудбалскиот клуб ОНИКС од Лешок, кој играја на игралиштето у Пефчина и постигнаја многу добри резултати.

Внука Луна Спироска скока со павит, како дејчињата во нашето детство, фото: М.С. Лешок, 2017

На некој људи им се измисљуја прекари по бојата на лицето или косата: Жути, Циго, ако некој чуек е мајтапчија, лош или прибудала: Шего, Дибек, Паспур, Намќор, Шута, Дудук, Будала, ако е подебел: Бамба, Тарзан, ако е поситен: Пучинка, Грне, а се ставаја прекари и по јадење и пиење: Каша, Тиквар, Пиперка, Коринка, Графче, Попара и слично, а се измислуваат и други чудни и необични прекари.

Д,насаке немоемо да утврдимо точно како дошље до името на некој родоој у Љешек, ама не веруем дека и порано овја имиња имање некое гојемо значење, ама појкето от прекарите на родојте изгледа станање со испревртуење на зборите: Лалошоој, Аљаљоој, Дабоќеј, Чочолоој, Такароој, Нальбукooј, Џарлооој, Кујоој, Цојоој, Гольакоој, Цокелоој, Карапанџоој, Скукоој, Сандароој, Ќапељаноој, Бамбеј, Ѓуљакоој, Мазаракоој, Прнџоој, Гаџоој, Базоој, Кокоој и други родоој. За родовите во Лешок види (стр.148-157 -извор ред. бр. 1) и извор: ред. бр. 4,11 и 12). Има имиња на родоој кој најсна има смисла и са поврзани со некое име или нешто друго и тоа: Сирмини, Цанини, Ѓурчеј, Мисоој, Пиперкоој, Попароој, Коринкоој, Костадиноој, Станкоој, Станчееј, Гркоој, Колароој, Качоој, Коачоој, П,рљакоој, Нешоој и други.

Интересно е дека на дејчињата и на женете у Љешек многу малце им се ставаја прекари. На прсти може да се изброат жене от Лешек што имаат прекар (Цвета-Цуља, Рада-Цврчка, Верка-Цичка, Вела-Шупела, Дафинка- Маца, Вељика-Праник, Дафинка-Лиса и други).

Женете от Лешек имаат, не прекар, туку додаток и свекоа жена-нееста се врзуе со името на мужот и на името на мужот се додава наставка за женски рот и таке посље га викаат свите људи.

У Љешек на името на мужот, на свака нееста ги додаафмо овја настафке: ојца, ејца, ијца, ица.

Ја се сеќаам дека овја жене ги викаја: Жифкојца, Томејца, Џобејца, Борејца, Филипојца, Гочејца, Јоанчејца, Вељојца, Петрејца, Иљојца, Трпчејца, Љубојца, Крстојца, Андројца, Милејца, Блажејца, Лазојца, Стојаница, Ладејца, Дракчејца, Анејца, Јовејца, Трипуница, Благуњица, Ацејца, Стојчејца, Петкојца, Димејца, Јорданојца, Николојца, Богејца, Тодејца, Симојца, Сандројца, Пајојца, Џекојца, Јорданица, Гоцејца, Митојца и други жене.

И на женете от мојот врс им се додаваја додатоците на името на мужот и ниф постарите људи от Љешек ги викаја: Митејца, Борчејца, Петрејца, Ладејца, Миркојца, Стојанчејца, Гокојца, Петкојца, Јорданица, Анејца, Трајчејца, Дракчејца, Санкојца, Делкојца, Бошкојца, и други жене.

На прашањето чиф је иљи от кого је некој, тогај се одговара даљи је от мушки или женски рот со настафкете: оф, еф, ин, ина. На пример: Трпојчин, Борејчин, Џобејчина, Џобеф, Томејчина, Жифкоф, Вељоф, Борисоф и др.

Ја се сеќаам и дека некојку жене и мужи ги викаф иљи со вујна иљи вујко и тетка иљи тетин: вујна Јоанчејца и вујко Јоанче, вујна Лазојца и вујко Лазо, тетка Љубејца и тетин Љубе, тетка Ана и тетин Слафчо, тетка Тодорка и тетин Ане, а за други не се сеќаам.

ФК Оникс, Лешок, 1962, лево, Добре Војно, Борис Софро-голман, Раско Каши, Крсто Гутен, Боре Глигур, Столе Форче, Драго Форче, Мирко Скуко, Николе Митана и Делко Коко

Најстарите жене ги викаф: баба Андројца, баба Симчејца, баба Тодејца, баба Иљојца и др.

Жената на аџо Слободан (Цобе) коа се вика Јубица га викаф нина Цобејца и жената на аџо Боре, коа се вика Бора га викаф нина Борејца. Женете от среден врс со старос на мама ги викафмо со Нина(нина Цобејца, нина Томејца, нина Петрејца, нина Јубојца, нина Горчејца, нина Филипојца, нина Крстојца и т.н.). Со аџо го ословуем братот на татко ми Жифко, по име Слободан (аџо Цобе), а со аџо го ословуем и првиот братучет на татко ми Живко, кој се вика Боре (аџо Боре), а се ословуваат и други повозрасни људи: аџо Томе, аџо Фиљип, аџо Милье, аџо Крсто, аџо Јове и други људи от Љешек. Мужите от среден врс ги викафмо со аџо на пр: аџо Цобе, аџо Томе, аџо Милье, аџо Крсто, аџо Петре, аџо Борис, аџо Иван и т.н. (стр. 85 - 91 - извор: ред.бр. 3- за Прекари).

У Љешек млогу пута доаѓаја за работа људи от Слатина. Таке, на Бучејца у копооперацијата дуќаниција беше аџо Павље, у касапницата беше тетин Вецо, а у школо служители беа порано Сабит и попосље Ќемаљ от Слатина. Кеј нас доаѓаја појке Слатинчани да копаат лозеје со мотике, а ја се сеќаам на Небија, кој имаше голјема гуша, Раќип и др.. Млогу пута го гледаф Рамаданче от Слатина, малоо и т,нко чуече, високо едно метро како бере грозје от лознице у кошница на нај високите тополје, јасике и брестој, кеј не моеше никој друг да се качи.

Когај учефмо школо у Теарце сваки д,н идефмо пешки низ Слатина и се сртнуефмо со деца от Слатина. Некоаш се закачафмо, а некоаш не.

Нема никоаш да го забраем аџо Иван Пауновски, кој млогу пута децата не носеше со камионот у школото у Теарце, когај имаше млогу снег и когај беше млогу ладно и не моевмо да га перипнемо реката у Слатина дека беше замрзната.

Аџо Иван Драганов Пауновски со неговото фиќо, фото Столе Форчевски

Посље се запишаф у септември 1964 у Гимназија Кирил Пејчинович у Тетоо и матурираф-станаф зрел чуек у 1968 година (шиесет и осма) и таке заврши и моето убоо детињство у Љешек.